

Jeles napok a környezetvédelemben

Modulok beépítése, tanórák foglalkozásaiba

Általános célok, értékek a környezeti nevelésben:

- Az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése
- a testi-lelki egészség megőrzése

Hosszú távú pedagógiai célok:

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- rendszerszemléletre nevelés
- holisztikus szemléletmód kialakítása
- fenntarthatóságra nevelés
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia kialakítása
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát.
- helyzetfelismerés, ok–okozati összefüggések
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség
- globális összefüggések megértése

- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
- az orvostudomány eredményeiből levonható helyes magatartásra, tevékenységre történő aktivizálás
- a családi életre nevelés fejlesztése
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

Tanórai keretek:

- tantárgyakba beépítve
- erdei iskola
- tanulmányi kirándulás
- sportnap
- egészségtan modul (5. 8.)
- osztályfőnöki órákon környezet-és egészségvédelmi témák

TANÓRÁN KÍVÜLI LEHETŐSÉGEK

A tanulók környezeti ismereteinek bővítésével, rendszerezésével, az összefüggések feltárásával meg kell alapozni, hogy a középiskolában lehetővé váljon a környezetért, a jövő generációkért felelős viselkedést vállaló személyiség formálása.

Célkitűzések:

A választott programok és az alkalmazott módszerek

- fejlesszék a tanuló szociális képességeit
- adjanak lehetőséget új ismeretek megszerzésére (biológiai sokféleség, fenntartható fejlődés)
- rendszerezzék, szelektálják, mélyítsék el a már meglévő ismereteket
- szintetizálják az egyes tantárgyak nyújtotta analitikus ismereteket, tanítsanak rendszerszemléletre
- alakítsanak ki kritikus gondolkodást
- fejlesszék a környezeti harmónia megteremtése érdekében fontos képességeket (pl.: problémamegoldó, konfliktuskezelési képességek, tolerancia, alternatív gondolkodás)
- ösztönözzenek az egészséges, környezetbarát életmód elsajátítására
- alakítsanak ki környezeti érzékenységet, helyes szokásokat, viselkedési normákat

- neveljenek a hagyományok tiszteletére
- mutassanak követendő mintákat
- ösztönözzenek felelősségteljes cselekvésekre (tárják fel, hogy mit tehet a tanuló egyéni életében a környezeti problémák megoldása, megelőzése érdekében); tárják fel a tanulók számára a globális kérdések alapvető gazdasági, társadalmi hátterét, tegyék világossá a tanulók számára, hogy az ember a természet része, és csak akkor van esélye a boldogulásra, ha kész együttműködni környezetével, és nem uralkodni akar felette.

Jeles Napok a környezetvédelemben:

(7 modul beépítése a tanórák foglalkozásaiba)

Február 2. Vizes Élőhelyek

Március 6. Nemzetközi Energiahatékonyság Nap

Március 22. Víz Világnapja

Március 23. Meteorológiai Világnap

Április 3. Csillagászati Világnap

Április 4. Laboratóriumi Állatok Napja

Április 7. Egészségügyi Világnap

Április 22. Föld Napja

Április 24. Kísérleti Állatok Védelmének Napja

Május 8. Nemzetközi Vöröskereszt Napja

Május 10. Madarak és Fák Napja

Május 15. Állat- és növény szeretet napja (Magyarországon)

Május 15. Nemzetközi Klímaváltozási Akciónap

Május 18. Múzeumi Világnap

Május 24. Európai Nemzeti Parkok Napja

Május 31. Dohányzásmentes Világnap

Június 5. Környezetvédelmi Világnap

Június 8. Óceánok Világnapja

Június 17. Világnap az Elsivatagosodás Ellen

Június 21. A Nap Napja

- Június 25. Barlangok Világnapja
- Július 11. Népesedési Világnap
- Augusztus 9. Állatkertek Napja
- Szeptember 16. Ózon Világnapja
- Szeptember 22. Autómentes Nap
- Szeptember 23. Takarítási Világnap
- Október 1. Habitat Világnap
- Október 4. Állatok Világnapja**
- Október 8. Madárfigyelő Világnap
- Október 8. Természeti Katasztrófák Elleni Védekezés Világnapja
- Október 10. Lelki Egészség Napja
- Október 15. Nemzeti Gyaloglónap
- Október 16. Élelmezési Világnap
- Október 21. Földünkért Világnap
- Október 31. Takarékosági Világnap**
- November 17. Füstmentes Nap
- November 27. Fogyasztásszüneteltetési Nap
- December 1. AIDS elleni világnap
- December 29. Biodiverzitás Védelmének Napja

Modulok beépítése a tanórák foglalkozásaiba:

Vizes élőhelyek világnapja

Február másodika a Vizes Élőhelyek Világnapja, annak emlékére, hogy 1971-ben ezen a napon írták alá az iráni Ramsarban a Ramsari Egyezmény néven ismertté vált nemzetközi megállapodást a vizes élőhelyek, elsősorban az ott élő madárvilág védelméért. Az egyre fokozódó emberi beavatkozás hatására a 20. század közepére olyan mértékben összezsugorodtak a vizes élőhelyek, hogy óhatatlanul szükségessé vált az ökoszisztémák hosszú távú megőrzését szolgáló nemzetközi szintű összefogás.

Bár az alapítók között csak 18 ország szerepelt, az egyezményhez az elmúlt három és fél évtized folyamán több mint 130 ország csatlakozott. A csatlakozás feltétele, hogy az adott ország legalább egy, a kritériumoknak megfelelő vizes élőhellyel rendelkezzen. Jelenleg több

mint 1200 terület, összesen mintegy 100 millió négyzetkilométer tartozik az egyezmény hatálya alá. A szervezet titkársága a svájci Glandban működik, háttérszervezete az IUCN (World Conservation Union - Természetvédelmi Szövetség).

Mi az a vizes élőhely?

Az egyezmény alapján igen széles körű azon ökoszisztémák köre, amelyek vizes élőhelyeknek tekinthetők. Ebbe a fogalomkörbe tartozik többek között minden állandó vagy időszakos, sós vagy édesvízzel borított terület (pl. folyó, állóvíz, mocsár, láp), amelyek őshonos vagy veszélyeztetett fajoknak nyújtanak élőhelyet.

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben:

Rengeteg módszertani játék áll a pedagógusok rendelkezésére, akár az interneten, vagy különböző szakkönyvekben. Az egyik kiváló játék a madárhang felismerés, bármely természettudományos órába beépíthető. Milyen Magyarország éghajlata, időjárása? Miért éppen ezeken a helyeken alakultak ki vizes élőhelyek? Madártani cikkek feldolgozása, pl: National Geographic újságok cikkei. Projektek készíthetünk az ÖKO- falújságra az év madaráról, vagy a Balaton természetes élővilágáról (újságokból kivágva, rajzokat készítve, stb.) A Kis –Balaton rekultivációjának gyakorlati hatásai. Mi történt a vizes élőhelyekkel a hatvanas években? Keressünk újságcikkeket, régi tudósításokat! Külső koncentráció hon és népmiserehez: Népi mondások az időjárással kapcsolatban, beszéljük meg a gyerekekkel, különösen 5-6. osztályban.

Gyakorlat néprajzi feladatokkal:

Január:

„Piroska napján, ha fagy, negyven napig el nem hagy”

„Ha megcsordul Vince, tele lesz a pince” ill. „Hogyha fénylik Vince, megtelik a pince”

Február:

„Gyertyaszentelőn, ha esik a hó, fű a szél, nem marad soká a tél”

„Mátyás ront, ha talál, ha nem talál, csinál” (jeget)

Március:

„Sándor, József, Benedek, zsákba hoznak meleget”

„Ha böjtmás hava száraz, Szent György hava nedves”,

Április:

„A Szent György havi eső kergeti a fagyot”

Május:

„Pongrác, Szervác, Bonifác, sok bort hoz a három ác, ha felhőt egyiken se látsz”

„Májusi eső aranyat ér”

Június:

„Júniusi derült ég bőség, júniusi sár szükség”

Július:

„Esője kiluggatja a diót, meg a mogyorót”

Augusztus:

„Bőséges gyümölcstermést jelez jó idejével Szent István napja”

„Szent István napi vihar”

Szeptember:

„Szent Mihálykor keleti szél, nagyon kemény telet ígér”

Október:

„Ha hideg szél fúj, igen hideg lesz a tél is”

November:

„Katalin kopog, karácsony locsog”

„Erzsébet megrázza a pöndölyét”

December:

„Hideg, havas december, jó termést vár az ember”

A Víz világnapja:

A Víz Világnapját minden évben március 22-én ünnepeljük, melyről az ENSZ 47. közgyűlése 1992-ben döntött Dublinban.

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben:

A tanórákon hozzárendeljük az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekben a diákok is jártasak. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. Természetesen felhasználjuk a hagyományos audiovizuális és informatikai lehetőségeket is. Az élményszerű bemutatás mellett azonban komoly elméleti alapok megszerzését is fontosnak tartjuk, ami az aktív és hasznos környezet megóvás

alapfeltétele. Tanórai keretek között egyszerűbb laborvizsgálatokat szervezünk/ pl. egyszerű víz- talaj és levegővizsgálati módszerek/

Eszközeink közül rendelkezésre áll különböző vízmintavételre és elemzésre szolgáló koffer, amelyet már 5 osztálytól kezdve hatékonyan tudunk használni, és a konkrét tananyagoknál is be tudunk mutatni. Példának venném 6. osztályban természetismeret tananyaghoz kapcsolódóan a vizes élőhelyeknél. Ennél a fejezetnél a gyerekekkel a közeli kis patakoknál vízmintavételezést végzünk, és az eredményekből megállapíthatjuk, vagy következtethetünk a vízben élő állatok és növények összetételére. Másik példa lehet a vezetékes ivóvizünk vizsgálata is, hiszen sok esetben a gyerekek előnyben részesítik a drága ásványvizet, üdítőket. Egy gyors vízvizsgálattal bebizonyíthatjuk csapvizünk megfelelő minőségét, adott esetekben ásványi anyag tartalmát is.

Bemutathatjuk a víz fizikai tulajdonságait (összenyomhatatlanság, alakfelvétel, stb.)
Kérdésekkel motiválhatjuk a gyerekeket beszélgetésre a vízről. pl: Miért fontos a Víz világnapja? A víz a környezetünkben. Ismertesd a vizek arányát a Földünkön? Milyen halmazállapotban van jelen a víz a Földünkön? Nevezd meg az óceánokat! Mít nevezünk világtengernek? Szemléltessétek a Föld teljes vízmennyiségének eloszlását a Földön! Milyen hatásai vannak a világtenger vízszennyezésének? A környezetvédők milyen munkát végeznek a vízincs megóvása érdekében? Az édesvíz területi megoszlása milyen környezeti problémát okoz? Mi lehet a vízhiány következménye? Hogyan juthatunk édesvízhez sósvízből? Melyek a Föld azon területei ahol egész évben sok a csapadék? Nevezd meg ilyen területeken bővízű folyókat? Melyek a Föld azon területei ahol nagyon kevés a csapadék? Miből tudnál nyerni vizet a sivatagban? Melyek a Föld kritikus vízfelhasználású területei? A víz fizikai tulajdonságának megismerése. Hogyan befolyásolja az óceán a part menti országok éghajlatát? Miért több a csapadék a hegyvidéken? Készíts oszlopdigramot a csapadék évi eloszlásáról hazánk nyugati, ill. keleti részén! Jelöld a térképen hazánk legcsapadékosabb tájait! Mely tengereken utaztál Európa partjai mentén? Melyik tenger és tengersizos választja el Európát Afrikától? Melyik földtörténeti korhoz kötődik a tenger térhódítása? Mikor borította Európa nagy részét belföldi jégtakaró? A mai vízrajz kialakulása melyik korhoz köthető? Melyek Európa legjelentősebb folyói? Mely országok vízi útja a Duna? Belvízi közlekedés a Dunán és Európában. Hogyan függ össze a folyók vízjárása az egyes éghajlatok csapadékmennyiségével és annak eloszlásával? Milyen hatással van az Észak-atlanti áramlás a kontinens ÉNy-i partjain? Miként módosítja az óceán Európa éghajlatát? Legfontosabb európai tengeri kikötők. Mitől lenne olcsó a vízi közlekedés? Nyugat-Európa víziút rendszere. Belvízi szállítások jellemzői. Rajna víziút-rendszer fogalma. A jég felszínalakító munkája Észak-Európában. A Finn-tóvidék tavainak kapcsolódása. Gleccserek

és fjordok. Észak-Európa vízhálózata. Életlehetőségek a part közelében. Norvégia a tenger fuvarosa. Vízérőművek-villamos energia. Északi-tenger kőolaj és földgázmezői. Gejzírek, jégország. Balaton kialakulása és jelentősége. Velencei-tó kialakulás és jelentősége. Budai termális vonal jelentősége. Milyen szerepet játszottak a folyók a Kisalföld felszínének kialakításában? Hogyan érvényesül az óceáni hatás a Kisalföldön? Milyen gazdasági szerepük van a folyóknak és a Fertő-tónak? Hogyan szennyezzük természetes vizeinket? Mit tudsz a savas esőkről? Hogyan nyerjük az ivóvizet? Melyek a szennyvíztisztítás lépései? Mi jellemzi a kemény vizet, hogyan lehet lágyítani? Hogyan takarékoskodnál az ivóvízzel? Mit tehetnénk az ellen, hogy kevésbé legyenek szennyezettek vizeink?

Projekteteket készíthetünk az ÖKO- falújságra a víztakarékosságról(újságokból kivágva, rajzokat készítve, stb.)

A Föld napja:

A Föld napja (április 22.) célja, hogy különféle akciókkal hívják fel a figyelmet a környezetvédelem fontosságára. Magyarországon 1990 óta rendezik meg. Denis Hayes amerikai egyetemi hallgató 1970. április 22-én mozgalmat indított el a Föld védelmében. (Azóta az alternatív energiaforrások világhírű kutatója és szakértője lett.) Már mozgalmának megindításakor több mint 25 millió amerikai állt mögé, ma pedig szinte az egész Földre kiterjed az általa kezdeményezett mozgalom. Ezernél több szervezet vesz részt benne. A Föld napja mozgalom egyik jelmondata: „Ki mondta, hogy nem tudod megváltoztatni a világot?” 1989-ben Kaliforniában a Föld Napja Nemzetközi Hírközpont megalakulása a következő jelentős esemény, ettől kezdve havonta küldtek hírlevelet a világ minden országába, hogy sokféle akcióval ünnepeljék április 22-én a Föld napját az egész világon. Több mint 125 ország polgárai, civil szervezetei kapcsolódtak be a programba.

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben természettudományos tárgyakhoz:

Gyakorlat:

Környezetvédelmi totó 5- 8.évfolyamnak:

1. **Mit nevezünk elsivatagosodásnak?**

A, Amikor a víz elmos mindent.

B, Amikor a vízhez nem lehet hozzáférni!

X, Amikor az esőerdőket, és a legjobb legelőket szántókká alakították át, és ezzel eróziókéltő (termőföld lemosódása) folyamatokat indítottak be.

2. **Mi a lösz?**

- A, Laza szerkezetű anyag
- B, Finom szemcsékből álló por
- X, Sárgás színű laza szerkezetű kőzet

3. **Mit nevezünk növénytársulásnak?**

- A, Amikor összeköltöznek fák, bokrok.
- B, Amikor különböző típusú növények egyazon helyen képesek megélni, egymást kiegészítve is.
- X, Amikor a növények összefognak az emberek ellen.

4. **Hogyan nevezzük a szitakötők egyedfejlődését?**

- A, Teljes átalakulás.
- B, Átváltozás.
- X, Kifejlés.

5. **Mit nevezünk napenergiának?**

- A, Azt az állapotot, amikor kifekszek a napra, és napozok.
- B, Amikor a növények a napfény irányába fordulnak. Az így keletkezett energiát nevezük napenergiának, s a felhasználását hasznosításnak.
- X, A Napban végbemenő magfúziókból származó energiát.

6. **Hány szikú a Tiszavirág?**

- A, Két szikú.
- B, Egy se.
- X, Egy szikú.

7. **Mi a plankton?**

A, Félig növény, félig állat.

B, Egysejtű állat.

X, Az élet legelemibb része.

8. **Mit nevezünk energiaátalakításnak?**

A, Azt, amikor egy energiával táplálkozó lény megeszi az általunk előállított energiát.

B, Az a folyamat, amikor az energia átalakul számunkra is ismeretlen módon.

X, A fosszilis energiahordozók használata folyamán égetéssel alakítják át hőenergiává. Nagyon magas környezetkárosító hatása van.

9. **Mit nevezünk népességrobbanásnak?**

A, Amikor robbantunk, és többen megsérülnek.

B, Amikor a Föld népessége fenyegető mértékben megnövekszik, s a Föld nem, vagy csak alig képes eltartani.

X, A családtervezés csődjét.

10. **Mit nevezünk a Föld eltartó képességének?**

A, Azt a számot, amely azt mutatja, hogy hányan férnek el a Földön.

B, Azt a pénzüsszeget, amelyből egy bizonyos számú ember- csoportot el lehet tartani.

X, Azt a számot, amely szám meghatározza, hogy hány embert képes élelemmel és egészséges ivóvízzel biztonságosan ellátni.

11. **Miért lehet a madarakat lessátoból fényképezni?**

A, Mert a madarak hamar megszokják az idegen tárgyakat.

B, Mert a madarak csak a mozgástól félnek.

X, Mert a madarak látása gyenge.

12. **Mi a szmog?**

A, Füst.

B, Olyan környezetkárosító folyamat, amelynek során a köd és a környezetszennyező gázok együtt hatnak.

X, Ami az autókra rakódik le.

13. Mi az ózon?

A, Egy vízzáró réteg.

B, Gőz.

X, Az oxigén speciális vegyülete, amely főként a troposzférában van.

13 +1. Mit nevezünk természetvédelmi területnek?

A, Olyan terület, amelyet a vandáloktól meg kell védeni.

B, Olyan terület, amelyet a vadászóktól védenek.

X, Olyan terület, amelyet tudományos, esztétikai értékük, vagy ritkaságuk, jellegzetességük miatt megkülönböztetett védelemmel látnak el.

Külső koncentráció további tanórákhoz kapcsolódóan:

Projekteket készíthetünk az ÖKO- faliújságra a víztakarékosságról (újságokból kivágva, rajzokat készítve, technika órákhoz kapcsolva stb.) Gyűjtőmunka internet segítségével. Idegenyelvi órákon gyűjtünk angol, német kifejezéseket a környezetvédelemről, földünkről, megelőzési lehetőségekről. Tájékozódás külföldi szervezetek munkáiról pl. WWF, Green Peace. Nyelvtan tantárgynál, a földrajzi nevek helyesírásának gyakorlása, kötőjeles és kötőjel nélküli földrajzi nevek szabályrendszere. Történelmi kapcsolatok, háborúk hatásai Földünkre, törvényi és történelmi hátterek feltárása az egyes országok között. Mely országok csatlakoztak elsőként a Nemzeti Parkok programjaihoz? Mi a történelmi gazdasági vonatkozása a csatlakozásoknak? Mely országok voltak/vannak gazdaságorientált helyzetben? Hogyan hat ez a környezetvédelmi tevékenységükre? Nézzünk utána ki az a Denis Hayes és miért hozta létre világméretű kezdeményezését?

Madarak és fák napja:

1902. május 19-én, Párizsban egyezményt kötöttek az európai államok a mezőgazdaságban hasznos madarak védelme érdekében. 1902-ben Chernel István ornitológus szervezte meg Magyarországon először a madarak és fák napját, amelyet az 1906. évi I. törvény cikk szabályozott. Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletben írta elő: évente egy napot a népiskolákban a tanító arra szenteljen, hogy a tanulókkal a hasznos

madaraknak és azok védelmének jelentőségét megismertesse. Megünneplésének időpontja változó.

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben természettudományos tárgyakhoz:

A helyi adottságokat figyelembe véve remekül lehet kapcsolni a természetismeret és a biológia tantárgyakhoz. Sok településen működnek különböző örökbefogadási akciók, valamint „Az év fája településünkön” programok. Ennek keretében projekteket, témaheteket lehet szervezni tanórán és tanórákon kívüli foglalkozásokra. Fákkal kapcsolatosan örökbefogadási projekteket lehet választani, valamint szűkebb iskolai környezetünkben tanösvényt létesíteni. Természetismeret tantárgyhoz kapcsolódóan 6. osztályban a vizes és száraz élőhelyek fájának tanulmányozása, internetes gyűjtőmunka keretében, növényhatározók használatának bemutatása. „Az év fája” megismerése, beszélgetés a védelem és a fenntartás lehetőségeiről.

Madármegfigyelések:

Jó gyakorlat példa lehet délutáni vagy esti órákban a gyerekekkel csoportosan végzett madármegfigyelések, kapcsolódik 6. osztály természetismeret tantárgyhoz, valamint a rendszertani alapok elsajátításához is biológia tantárgy témakörben. Egy egyszerű megfigyelési gyakorlat, keretében felmérhetjük környezetünk madárállományát, a megfigyelést a következőképpen dokumentálhatjuk:

- megfigyelés helyszíne;
- résztevők száma;
- megfigyelt madarak összlétszáma;
- három leggyakoribb madár neve és száma (határozó alapján);
- ritka vagy érdekes madarak felbukkanása.

Az összegyűjtött adatokat későbbiekben felhasználhatjuk a tanórákon, illetve bizonyos időközönkénti megismérlésekkel nyomon követhetjük a fajok létszámbeli változásait is, valamint ok- okozati összefüggést kereshetünk az esetleges fajszaám változások mögött.

Környezetvédelmi világnap:

Stockholmban 1972-ben tartottak „Ember és bioszféra” címet viselő környezetvédelmi világkonferenciát, melyet június 5-én nyitott meg az ENSZ. A konferencia ezt a napot határozatában nemzetközi környezetvédelmi világnappá nyilvánította.

Remek alkalom ez iskolákban a fogyasztás csökkentésére, épített és természeti környezetünk állagának megóvására. A hulladékkezelés problémája épített környezetünk egyik legmegoldatlanabb kérdése.

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben:

(Természettudományos és osztályfőnöki órák keretében)

A módszertani gondolkodás lényege, hogy igazából ránk van bízva milyen feladatokat, és milyen játékokat játszunk el a gyerekekkel, csak közben arra kell ügyelnünk, hogy a játék és a kitűzött feladatok ne torkolljanak, számonkérésbe, hiszen nem ez a cél. A feladatok eljátszása után mindig meg kell beszélni a gyerekekkel, hogy az a játék tulajdonképpen miért is volt fontos, milyen hasznos következtetéseket lehetett levonni belőle. Igyekezzünk törekedni a környezettudatos játékok megszervezésére, mert ezek tudnak talán a legtöbbet segíteni ezt a fajta gondolkodást átvinni a gyerekek fejébe. Az iskolapadban ülve nem biztos, hogy a tanulót teljes mértékben átérzik a tanított dolgok fontosságát, de ha kint vannak terepen együtt élnek a természettel, körülveszi őket, akkor biztosan sokkal eredményesebb a foglalkozásunk, mint bent a négy fal között.

Az első játék a tipikus, jól bevált „Vásároljunk okosan” játék, amelynél különválogatjuk a csomagolóanyagokat, de nem csak egyszerűen, hanem mindegyikről külön-külön megállapítjuk, hogy honnan érkezett, hogyan állították elő, és mekkora terhet jelent a környezetnek az előállítás, és az elhelyezése, a használat után.

A játék célja hogy a gyerekek megtanulják és felismerjék melyik a környezetbarát csomagolóanyag. Gyakorolják és rögzítsék a környezettudatos fogyasztás elveit. 6 éves kortól ajánlott. Úgy válogassuk össze a szükséges csomagolóanyagokat, hogy mindegyiknek meglegyen a környezetbarát és kevésbé környezetbarát változata. A tanulók értékelésénél részesítsük előnyben a többször használható csomagolóanyagokat, mint például a visszaváltható üveg vagy műanyag palack. A csomagolás anyagánál pedig élvezzenek előnyt a természetes anyagok és a hasznosítható anyagok, pl.: papírzacskó, papír tojástartó stb. Legyen fontos szempont az is, hogy a használat során/után ne károsítsák környezetünket, mint pl. a dezodorok hajtógázai vagy a különböző műanyag csomagolók. Anyagok, eszközök: Bevásárló kosár, műanyag szatyor, vászonszatyor, különféle csomagolóanyagok (üvegek, visszaváltható műanyag palackok, eldobható pillepalack, alumínium italos doboz, különböző dezodorok: golyós, pumpás, hajtógázos, Tetra Pak doboz, tejes zacskó stb.), jutalmazáshoz használható ajándékok. Transzparens lap.

Szintén hat éves kortól ajánlott a „Hulladékos totó” amely a szakköreim visszatérő kedvence főleg ötödik és hatodik osztályban. A játék célja, hogy ismerkedjünk az egyes (jellemző)

hulladékfajtákkal. A szelektív hulladékgyűjtés cselekvésformáinak begyakorlása játékos formában. Nem kell hozzá más csak olló a lapok kivágásához.

A játék menete hasonló a forgalomban lévő más memóriajátékokhoz. Párokat kell keresni a lefordított kártyalapok közt. A különbség annyi, hogy itt nem akkor lehet a két felfordított kártyát kiemelni, ha a rajtuk lévő képek azonosak, hanem ha a játékos a „hulladék” kártyához a neki megfelelő „gyűjtő” kártyát fordította fel. Helyes találat esetén újra húzhat a játékos. Az nyer, aki a legtöbb kártyalapot gyűjtötte. A gyerekek bővíthetik a játékot egyénileg rajzolt kártyákkal.

A lehetőségek természetesen végtelenek, minden iskolai játéknál természetesen a végső cél az, hogy könnyen, gyorsan kivitelezhető, csoportosan játszható legyen és lehetőleg anyagi megterhelést sem jelentsen az előkészítése.

Jó lehetőség még az iskolaújság, illetve az iskolarádió a környezettudatosság erősítésére.

Állatok világnapja:

Október 4-én, az Állatok Világnapján, és az év egészében éljünk úgy, hogy a természettel, környezetünkkel, az abban található más fajú élőlényekkel való kapcsolatkor megtaláljuk a humánus normát.

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben:

Biológia, természetismeret, valamint idegen nyelvi órákhoz is jól kapcsolhatóak az állatok köré kidolgozott projektek. Ha csak arra gondolunk, hogy gyűjtsünk idegen nyelven állatneveket, vagy kifejezéseket. A művészetek és a történelem vonatkozásában is kapcsolhatjuk külső koncentrációval az állatokat, gondoljuk bele az ősi egyiptomi szent állatok jelentőségébe, vagy a népi motívumokban megjelenő állatfigurák szerepére.

Természettudományos tantárgyaknál internetes gyűjtőmunkán keresztül, a különböző totó és rejtvényfeladatok is megjelenhetnek, valamint természetes élőhelyek vizsgálatát is végezhetjük, szűkebb tágabb környezetünkben. Gyakorlati példa osztályok közötti vetélkedőre, vagy iskolai versenyre az állatok világnapjához kapcsolódóan. Fejleszti a szövegértést, utal a tárgyilagosságra, és kapcsolható különböző tantárgyakhoz:

I./ Kik ők?

- a. A dalban egy magyar folyó neve szerepel, de az állat neve is. Egyetlen napig él.*
- b. Két helyen is él, vízben és szárazon. Egy német költővel tart "névrokonságot".*
- c. Két tollkoszorús szemével olyankor is lát, amikor más alszik. Az állat neve nem is kétséges, de hogy hívják azt a görög istennőt, akinek a személyéhez ez az állat kapcsolódik?*
- d. Állandó madarunk, még levélszekrényben sem restell fészket rakni. Szabó Lőrinc "lefordította" szavajárását. Két hétig költ, évente általában kétszer.*
- e. A tavasz legszebb hónapjában fejezi be hároméves fejlődését, ez teljes átalakulás. Híres magyar költő dajkája is énekelt már róla.*
- f. Régen "nyakorjánnak" is nevezték, farka végén bojt van, kb. öt méter magas.*
- g. Hat lába van, Rimszkij-Korszakov zenéjében idézi hangját, bárhol vagyunk, felismerjük mi is.*
- h. Nyolc hónapig szopik, gyufásdoboz nagyságú, mamáját el nem hagyja, a mesében "Zsebi-baba" a neve.*

II./ Kik adhatták fel a következő házassági hirdetéseket?

Micimackó rokona vagyok, keresem a hozzám illő jól szituált, külföldi hölgyet, akinek jelentékeny Eucaliptus-ültetvényei vannak.

Teltkarcsú, áramvonalas testű, alig néhány mázsás, bájos orral rendelkező, kedves természetű, közlékeny úszóbajnoknő férjhez menne.

Délen élő, elegáns úr - mellény és frakk - kizárólag csámpás párt keres. Jelige: sirályok és hőszűrők kíméljenek.

Örökös uralkodó, paróka nélkül, hitvesére vár. Elza gyere!

III./ Állatintarzia - szavakat rejtettünk el a következő szövegben úgy, hogy az összetartozó szótagok, betűk lehetőleg két szóban szerepeljenek.

(Értsd: pl. az egyik végén kezdődik a szó, és a következő elején fejeződik be!) Keresd meg őket!

Pl. A kakukkos óra már hetet üt, és ő még az ágyon hever: ébredni kell!

Jó lenne, ha megpróbálna felkelni, mert aztán még émelyeg, s vakon dülöngél. - Hé! Apu ma dáridót készít elő!

- Kelek már, na!

- A murit már nagyon várta Piroska is, mert szép, orosz, lángvörös ruháját akarta felvenni.

- Én a rövid, rakott szoknyámat, kardigánomat veszem fel.

- Évám, pirkadatig ne maradj! Mert megver éber párod!

- Nem hódolok be neki!

- Hagyjátok abba!

- Hol lóg az Ella táskája?

- A fogason. Lenke szegezte fel. (E fán túl sok a piros!)

- Már hallom a jómadarakat Ica, Márta, Piroska, Karcsi, Gazsi, Ráfis - jönnek már! Jó mulatást!

IV./ Kivétel-lesen

a.) Az ember származásáról és annak tudományos bizonyítékairól ma már mindenki tud, aki elvégezte az általános iskolát. Sokféle egyéb elmélet is napvilágot látott; ki volt az az ókori görög bölcs, aki a halakat tartotta az ember ősének?

b.) Az arisztokratákra mondták azt, hogy kékvérűek; ha ilyen értelemben vizsgálódunk az állatvilágban, mely állatok a "grófok, hercegek" ott?

c.) Mi köze van egy "portugál gályának egy kalmárhoz"? (Nem a kalmár hajója, és nem is szállít semmit!)

d.) Látott-e már valaki madarat hátrafelé repülni? Nem valószínű, mert nem jellemző rájuk ez a haladás. Egyikük azonban mégis képes erre. Melyik! (Tarkabarka állatvilág című könyv)

Takarékossági világnap:

A világ takarékpénztárainak 1924 októberében Milánóban rendezett nemzetközi konferenciáján Európa, Ázsia, Ausztrália 28 országa takarékpénztárainak küldöttei fordultak a világ takarékpénztáraihoz, hogy ünnepeljék a jövőben október utolsó munkanapján A Takarékoság világnapját. A Takarékbankok Világszervezetének (World Savings Banks Institute, WSBI) legfőbb célja a tagok képviselése a nemzetközi szervezeteknél, mint a Nemzetközi Valutaalap, a Világbank, az Európai Unió. A nemzetközi szervezetnek jelenleg több mint 80 országban vannak tagszervezetei.

Hagyományos oktatásszervezésben:

Jó gyakorlati példákon keresztül a takarékosági szemléletet a pedagógusok könnyen át tudják adni diákjaiknak. Technika és életvitel órákon beillesztető takarékosági tippek és hasznosítható ötletek:

Háztartás:

Néhány szelet kenyér, megpirításához, melegszendvics készítéséhez, vagy néhány kolbász grillezéséhez gazdaságtalan bekapcsolni a tűzhelyet. A tűzhellyel akár három vagy négyszeres energiát is elhasználhat, szemben a kenyérpíró vagy, mini-grill alkalmazásával. Lehetőleg friss élelmiszereket vásároljunk, a fagyasztott termékek előállítása és tárolása ugyanis tízszer annyi energiát emészt fel. Válasszunk helyben készült termékeket és a szezonra jellemző zöldségeket, gyümölcsöket a sok ezer kilométert utaztatott, mesterségesen érlelt és tartósított áruk helyett. Főzésnél figyeljünk oda, hogy az edény mérete illeszkedjen a gáزرózsa vagy főzőlap méretéhez. Ne felejtsük el az edény méretéhez illeszkedő fedőt, mert fedő nélkül a főzés jóval több időt és energiát igényel, mint fedővel. A hűtő, a mosógép, a sütő, a mosogatógép vagy a légkondicionáló fogyasztása éves áramszámlánk legalább kétharmadáért felelős. A megfelelő döntésben segít az energiacímke, ami információt ad a háztartási gép fogyasztásáról. Hagyományos izzók használatakor - ha 5 percnél hosszabb ideig nem tartózkodunk - a helyiségben érdemes lekapcsolni a világítást. A gyakori fel-lekattintás egy hagyományos izzó esetében több energiát fogyaszt, mintha 5 percig folyamatosan égett volna. Olvasáshoz vagy munkához sokkal hatékonyabb, ha csak a helyi világítást használjuk.

Módszertani játék:

„Bevásárlási- lázérő”

A játék lényege, hogy a különböző újságokból ismert tesztek alapján legalább 15 kérdésből álló kérdőívet állítsunk össze amelynek darabonként három választási lehetősége lehet, a környezettudatossággal és a vásárlással kapcsolatosan. A három lehetőség közül az egyik a jó a második kevésbé, a harmadik rossz válasz, ennek megfelelően adjunk pontot. Az összesítésnél különböző pontszámok elérésénél, különböző eredmények felsorolása történhet. Pl. aki a legtöbb pontot szedi össze az a tanuló a legkevésbé figyel oda vásárlási szokásaira. Aki a legkevésébbet, az a diák környezettudatosan és körültekintően vásárol. Egy egyszerű és mégis szórakoztató eszközt nem igénylő módszertani játék, bármely tanórán, osztályfőnöki órán is alkalmazható.